4. Compliance program: [tutorial] / P.G.Pererva [et al.]; ed.: P.G.Pererva, G.Kocziszky, M.Veres Somosi. Kharkov ; Miskolc : NTU «KhPI», 2019. 689 p.

5. Kocziszky György, Pererva P.G., Szakaly D., Somosi Veres M. (2012) Technology transfer. Kharkiv-Miskolc: NTU «KhPI». 668 p.

6. Мехович Е.С., Мехович К.С., Перерва П.Г. Дослідження проблем ефективності системи управління персоналом // Трансформаційні зміни національної економіки в умовах євроінтеграції : [зб. тез 6-ї Всеукр. наук.-практ. конф.], 7-8 грудня 2022 р. / уклад.: А.О.Линдюк, Р. П. Хірівський, О. О. Брух ; Львів. нац. ун-т природокористування. Дубляни, 2022. С. 63-67. URL: https://lnup.edu.ua/uk/kafmignarek/newskafmignarek/4212-newskafmev221209

7. Копиця А.С., Крамською О.Ю, Перерва П.Г. Дослідження методів управління персоналом // Стратегічні пріоритети розвитку підприємництва, торгівлі та біржової діяльності : матеріали 4-ї Міжнар. наук.-практ. конф., 10-11 травня 2023 р. / заг. ред. А. М. Ткаченко ; Нац. ун-т «Запорізька політехніка». Запоріжжя, 2023. С. 127-129. URL: https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/66323

8. Перерва П.Г., Кобєлєва Т.О., Ткачова Н.П. Підвищення конкурентоспроможності машинобудівних підприємств на засадах синергетичного бенчмаркінгу // Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка»: зб. наук. праць. Сер.: Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. Львів : Львівська політехніка, 2015. № 819. С. 167-174.

9. Kocziszky G., Veres Somosi M., Kobielieva T.O. Compliance risk in the enterprise // Стратегії інноваційного розвитку економіки України: проблеми, перспективи, ефективність «Форвард–2017»: тр. 8-ї Міжнар. наук.-практ. Internet-конф. студ. та молодих вчених, 27 грудня 2017 р. / ред.: П.Г.Перерва, Є. М. Строков, О. М. Гуцан; НТУ «ХПІ». Харків : Томенко Ю.І., 2017. С. 54-57

Владислав ПОНОМАРЬОВ
аспірант,
Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»,
м. Харків, Україна

РЕСУРСНИЙ ПІДХІД ДО ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

Сучасні умови господарювання, зростаюча конкуренція на внутрішньому і зовнішньому ринках, потреба в раціональному використанні ресурсів вимагають від промислових підприємств нових підходів до управління ефективністю їх діяльності [1, 5]. В умовах ринкової економіки саме ефективність функціонування підприємства стає визначальним чинником його конкурентоспроможності, стабільного розвитку і довгострокової життєздатності [2, 9]. Одним із найбільш актуальних та перспективних інструментів оцінки і підвищення ефективності діяльності промислових підприємств виступає ресурсний підхід. На відміну від традиційних економічних методів, які зосереджуються переважно на результативності, ресурсний підхід акцентує увагу на вхідних елементах процесу виробництва – матеріальних, фінансових, трудових та інформаційних ресурсах [3, 7]. Такий підхід дозволяє комплексно аналізувати, наскільки раціонально підприємство використовує наявні ресурси для досягнення поставлених цілей.

Ресурсний підхід має суттєве значення для виявлення внутрішніх резервів ефективності, зниження витрат, оптимізації виробничих процесів та підвищення загальної продуктивності. У цьому контексті оцінка ефективності діяльності підприємства через

призму ресурсів стає ключовим елементом у стратегічному управлінні [8].

Мета даної доповіді полягає у висвітленні теоретичних засад та практичного застосування ресурсного підходу до оцінки ефективності промислового підприємства, а також у виявленні його переваг і обмежень в умовах української економіки. Оцінити ресурсну ефективність роботи підприємства можна за допомогою системного аналізу співвідношення між обсягами використаних ресурсів (входів) і отриманими результатами (виходами), тобто продукцією, доходами чи доданою вартістю. Для практичного використання пропонуємо наступні методи і підходи.

1. Аналіз коефіцієнтів ресурсної віддачі. Це прямий підхід, який дозволяє виміряти ефективність окремих ресурсів: матеріаловіддача = обсяг продукції / матеріальні витрати; фондовіддача = обсяг продукції / вартість основних засобів; трудовіддача = обсяг продукції / кількість працівників (або витрати праці); капіталовіддача = виручка / залучений капітал. Пропоновані нами показники дозволяють побачити, який результат дає кожен тип ресурсу.

2. Метод Data Envelopment Analysis (DEA). DEA – це математичний метод, який порівнює підприємства між собою за ефективністю використання ресурсів. Він дозволяє ідентифікувати найбільш ефективних виробників (еталони) і порівняти з ними інші підприємства. Підходить для багатофакторного аналізу.

3. Аналіз сукупної факторної продуктивності (TFP). TFP оцінює, наскільки ефективно всі ресурси разом перетворюються у продукцію. Він враховує внесок праці, капіталу і матеріалів у загальний результат. TFP = випуск / зважена сума ресурсів

4. Використання KPI з фокусом на ресурсну ефективність. Ключові показники ефективності можуть включати: собівартість одиниці продукції, рівень простоїв технологічного обладнання, витрати енергії на одиницю виробленої продукції, кількість відходів/бракованої продукції.

5. Бенчмаркінг. Порівняння ресурсної ефективності підприємства, ефективність якого досліджується (оцінюється) з аналогічними підприємствами (в межах галузі, регіону чи країни) дозволяє визначити позицію в конкурентному середовищі.

Таким чином, ресурсну ефективність можна вимірювати комплексно, із врахуванням різних типів ресурсів, рівня їх використання, результатів виробництва та специфіки галузі.

Ресурсний підхід до оцінки ефективності діяльності промислового підприємства є дієвим інструментом, що дозволяє здійснювати глибокий аналіз не лише кінцевих результатів діяльності, але й процесів, які ці результати забезпечують. Він орієнтований на виявлення взаємозв’язку між обсягом і структурою використаних ресурсів та отриманими результатами, що відкриває широкі можливості для оптимізації виробництва.

У результаті проведеного аналізу можна зробити такі основні висновки:

1. Ресурсний підхід забезпечує більш об’єктивну та повну оцінку ефективності, оскільки враховує як кількісні, так і якісні параметри ресурсів.
2. Він сприяє виявленню неефективних зон у структурі використання ресурсів і дозволяє формувати практичні рекомендації для їх удосконалення.
3. Реалізація цього підходу вимагає належного інформаційного забезпечення та кваліфікованого управлінського персоналу, здатного оперувати сучасними методами аналізу.
4. Для підвищення результативності ресурсного підходу доцільно використовувати інтегровані методи, зокрема економіко-математичне моделювання, аналіз ефективності за допомогою KPI та бенчмаркінг.
5. У контексті українських реалій ресурсний підхід дозволяє враховувати специфіку вітчизняного промислового середовища, обмеженість ресурсів і необхідність адаптації до мінливих зовнішніх умов.

Таким чином, впровадження ресурсного підходу в систему оцінки ефективності діяльності промислових підприємств є не лише доцільним, але й стратегічно важливим кроком у напрямі підвищення їх конкурентоспроможності та стійкості на ринку.

Література

1. Кобєлєва Т. О. Комплаєнс-безпека промислового підприємства: теорія та методи: монографія. Харків: Планета-Принт, 2020. 354с.
2. Compliance program: [tutorial] / P.G.Pererva [et al.]; ed.: P.G.Pererva, G.Kocziszky, M.Veres Somosi. Kharkov ; Miskolc : NTU «KhPI», 2019. 689 p.
3. Kocziszky György, Pererva P.G., Szakaly D., Somosi Veres M. (2012) Technology transfer. Kharkiv-Miskolc: NTU «KhPI». 668 p.
4. Мехович Е.С., Мехович К.С., Перерва П.Г. Дослідження проблем ефективності системи управління персоналом // Трансформаційні зміни національної економіки в умовах євроінтеграції : [зб. тез 6-ї Всеукр. наук.-практ. конф.], 7-8 грудня 2022 р. / уклад.: А.О.Линдюк, Р. П. Хірівський, О. О. Брух ; Львів. нац. ун-т природокористування. Дубляни, 2022. С. 63-67. URL: https://lnup.edu.ua/uk/kafmignarek/newskafmignarek/4212-newskafmev221209
5. Копиця А.С., Крамської О.Ю, Перерва П.Г. Дослідження методів управління персоналом // Стратегічні пріоритети розвитку підприємництва, торгівлі та біржової діяльності : матеріали 4-ї Міжнар. наук.-практ. конф., 10-11 травня 2023 р. / заг. ред. А. М. Ткаченко ; Нац. ун-т «Запорізька політехніка». Запоріжжя, 2023. С. 127-129. URL: https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/66323
6. Kocziszky G., Veres Somosi M., Kobielieva T.O. Reputational compliance // Дослідження та оптимізація економічних процесів «Оптимум–2017»: тр. 13-ї Міжнар. наук.-практ. конф., 6-8 грудня 2017 р. / ред.: О. В. Манойленко, Є. М. Строков. Харків : НТУ «ХПІ», 2017. С. 140-143
7. Косенко А.В., Перерва П.Г., Кобєлєва Т.О., Косенко О.П., Ткачова Н.П. Стратегія маркетингу логістичних послуг у підприємницькій діяльності: ціноутворення та політика розподілу // Вісник НТУ «ХПІ» (економічні науки): зб. наук. пр. Харків: НТУ «ХПІ», 2021. № 1. С. 91-97. URL: https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/54964
8. Перерва П.Г., Кобєлєва Т.О., Ткачова Н.П. Підвищення конкурентоспроможності машинобудівних підприємств на засадах синергетичного бенчмаркінгу // Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка»: зб. наук. праць. Сер.: Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. Львів : Львівська політехніка, 2015. № 819. С. 167-174.
9. Kocziszky G., Veres Somosi M., Kobielieva T.O. Compliance risk in the enterprise // Стратегії інноваційного розвитку економіки України: проблеми, перспективи, ефективність «Форвард–2017»: тр. 8-ї Міжнар. наук.-практ. Internet-конф. студ. та молодих вчених, 27 грудня 2017 р. / ред.: П.Г.Перерва, Є. М. Строков, О. М. Гуцан; НТУ «ХПІ». Харків : Томенко Ю.І., 2017. С. 54-57

Ольга САВЧЕНКО
к.е.н., доцентка, професорка кафедри економіки бізнесу і міжнародних економічних відносин
Євген ШЕІН
аспірант,
Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», м. Харків, Україна

НАПРЯМКИ ФОРМУВАНЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ ПРОЄКТІВ

У сучасних умовах трансформації економіки України та глобалізації ринкових відносин зростає потреба у впровадженні ефективних підприємницьких проєктів, здатних